

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

Socialinio verslo finansavimas Europos Sąjungos fondų lėšomis, įgyvendinant miestų vietos plėtros strategijas

2024-09-19

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

Socialinis verslas – kas tai?

Socialinis verslas – tai verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas susiejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos.

Aktualūs teisės aktai:

- ✓ Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymas;
- ✓ Socialinio verslo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 4-207 „Dėl socialinio verslo koncepcijos patvirtinimo“;
- ✓ Socialinio verslo paramos, įgyvendinant 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programą, taisyklės, patvirtintos vidaus reikalų ministro 2023-11-27 įsakymu Nr. 1V-756;
- ✓ 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 01-004-08-04-01 „Didinti visuomenės įsitraukimą į vietos problemų sprendimą“ veiklos „Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros metodo (BIVP) taikymas: parama vietos plėtros strategijų įgyvendinimui“ (ERPF) projektų finansavimo sąlygų aprašas;
- ✓ Kiti juridiniam asmeniui aktualūs teisės aktai. [\(Socialiniam verslui gali būti pritaikyti ir tam tikri kelių verslo modelių principai pagal veiklos pobūdį, tikslinę grupę ar uždavinius\)](#)

Truputis skaičių

Skaičius	Reikšmė
11 084 223,95 eur	Socialinio verslo kūrimui ir plėtrai Pažangos priemonėje buvo suplanuota (ES + BF, SR ir VVL)
Beveik 1,5 mln. eur	Perskirsčius likučius ir Vyriausybei suteikus galimybę virškontraktuoti, papildomai yra galimybė išmokėti (ES + BF, VVL)
159 vienu metų etato ekvivalentai	Suplanuota per priemonę sukurti darbo vietų
155 skaičius	Suplanuota paremti socialinių verslų
3/4	Įgyvendinant vietos plėtros strategijas planuojama įkurti darbo vietų

Socialinio verslo projektais turi būti siekiama prisidėti prie 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4 prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ 4.9 konkrečiau uždaviniui „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“ veiklos „Skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedanti vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas“ įgyvendinimo.

Tikslinė grupė (Socialinio verslo poveikis turi būti orientuotas į):

- ✓ Socialiai pažeidžiami asmenys;
- ✓ Socialinę riziką patiriantys asmenys;
- ✓ Socialinę atskirtį patiriantys asmenys;
- ✓ Asmenys, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis;
- ✓ Migrantai, priklausantys pažeidžiamų asmenų grupėms;
- ✓ Nepalankias sąlygas turintys vietos gyventojai.

Priemonės tikslas – įgyvendinant vietos plėtros strategijas, skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas

**Pareiškėjui,
siekiančiam gauti
finansavimą,
taikomi kriterijai**

Galimi socialinio verslo projekto vykdytojai

- ✓ įstaigos, įsteigtos ir veikiančios pagal Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymą arba Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą, kurių veikla atitinka nevyriausybinių organizacijų apibrėžtį;
- ✓ labdaros ir paramos fondai, įsteigti ir veikiantys pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą, kurių veikla atitinka nevyriausybinių organizacijų apibrėžtį;
- ✓ religinės bendruomenės ir bendrijos, kurios yra nevyriausybines organizacijos ir veikia pagal Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą;
- ✓ bendruomeninės organizacijos, atitinkančios Lietuvos Respublikos bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymą;
- ✓ privatūs juridiniai asmenys.

Siekia išmatuojamo socialinio poveikio

Socialinio poveikio siekimas turi būti numatytas įstatuose ar kitame teisės aktuose nustatytaime juridinio asmens steigimo dokumente; steigimo dokumentuose turi būti aiškiai nurodyta:

- ✓ kokia vykdoma ar numatoma vykdyti konkreti ekonominė veikla pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK2 red.); steigimo dokumentuose gali būti nurodoma daugiau nei viena ekonominės veiklos rūšis, tačiau negali būti nurodoma, kad juridinis asmuo užsiims tik visa Lietuvos Respublikos įstatymų nedraudžiama veikla;
- ✓ tikslinė (-ės) grupė (-ės) (jei socialiniam poveikiui įvardinti tikslinės grupės nurodymas nėra būtinas, tikslinė grupė gali būti įvardinta kitame juridinio asmens patvirtintame vidaus dokumente);
- ✓ įvardijama socialinė problema, kurią siekiama spręsti, socialinio poveikio sritis ir tikslas.

Įstatams keliami reikalavimai

Socialinį verslą vykdančių juridinių asmenų įstatatai rengiami pagal tai teisinei juridinio asmens formai, pagal kurią veikia juridinis asmuo, keliamus reikalavimus, pvz. MB pavyzdiniai steigimo dokumentai <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/961bbb90c6bc11e69dec860c1f4a5372>, VšĮ pavyzdiniai steigimo dokumentai <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463414/asr>

Sritys, kuriose siekiama socialinio poveikio:

- ✓ sveikatos apsaugos;
- ✓ užimtumo skatinimo;
- ✓ švietimo ir kultūros;
- ✓ socialinės pagalbos teikimo.

Gautas pelnas reinvestuojamas

Vidaus dokumente (vidaus procedūrų (veiksmų) apraše, įsakyme, akcininkų susirinkimo protokole, visuotinio narių susirinkimo protokole, potvarkyje ar kt.) aiškiai apibrėžiama pelno paskirstymo socialinei problemai spręsti, siekiant teigiamo socialinio poveikio, procedūra, t. y. nurodoma:

- ✓ kokia pelno dalis yra reinvestuojama socialinei problemai spręsti;
- ✓ kas gali priimti galutinį sprendimą dėl pelno paskirstymo;
- ✓ kokių dokumentų informinamas pelno paskirstymas;
- ✓ interneto svetainės, kurioje viešai skelbiamas pelno reinvestavimo dokumentas su visais priedais, adresas (nuoroda);
- ✓ tuo atveju, jeigu galimi socialinio verslo projekto naudos gavėjai turi būti atrinkti, vidaus dokumente turi būti nustatyta aiški jų atrankos procedūra, kurioje nurodomi atrankos kriterijai; nustatant kriterijus būtina užtikrinti nediskriminavimo ir lygių galimybių užtikrinimo principų laikymąsi; nustatant galimų naudos gavėjų tikslinę grupę būtina pasitelkti pasirinktos tikslinės grupės interesams atstovaujančias organizacijas, kai jų veikla tiesiogiai susijusi su tiksline grupe (mokyklos, vaikų darželiai, vietos bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, savivaldybių institucijos ir kt.)

Valdomas atskaitingai ir skaidriai

Vidaus dokumente turi būti aprašyta atskaitingo ir skaidraus valdymo tvarka, kurioje turi būti nurodoma:

- ✓ informacija apie nustatytą darbo užmokestį konkrečiai (-ioms) pareigybei (-ėms);
- ✓ informacija apie vykdomus ir (ar) planuojamus vykdyti pirkimus (jeigu pareiškėjas yra perkančioji organizacija arba perkantysis subjektas, gali būti pateiktas viešųjų pirkimų planas);
- ✓ informacija apie per visą pareiškėjo veiklos laikotarpį, bet ne ilgesnį nei 5 kalendoriniai metai, gautą paramą, labdarą, dotacijas, kitokią pagalbą ir įgyvendinamus projektus (finansuojamus privačiomis, valstybės, savivaldybių ar Europos Sąjungos ir kitų fondų lėšomis).

Numatyta suinteresuotųjų subjektų ar jų teisėtų atstovų, kuriems vykdoma veikla daro poveikį, įtraukimo į valdymą tvarka

Vidaus dokumente:

- ✓ nurodoma, kokios suinteresuotos organizacijos, institucijos ar asmenys įtraukiami į sprendimų priėmimą;
- ✓ pateikiama organizacijos struktūra, kurioje aiškiai nurodomas suinteresuotųjų asmenų įtraukimo mastas (į kokį valdymo organą, grupę ar kitos struktūros dalį įtraukti suinteresuotieji asmenys, koks jų skaičius, kaip priimami sprendimai), jų pareigos priimant valdymo sprendimus, turinčius įtakos socialinio poveikio mastui, bei priimamų sprendimų galia; privatūs juridiniai asmenys turi sudaryti patariamąjį valdymo organą, kuris užtikrina suinteresuotųjų asmenų atstovavimą;
- ✓ nurodomas suinteresuotųjų asmenų įtraukimas į socialinio poveikio planavimą, stebėseną ir matavimą.

Nepriklausomumas nuo valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, viešojo sektoriaus organizacijų

- ✓ socialinio verslo subjekto valdymas turi būti nepriklausomas nuo įmonių, įstaigų, organizacijų ar institucijų, kurių pagrindinė veikla yra orientuota ne į socialinių tikslų įgyvendinimą, o skirta kitiems šių įmonių, įstaigų, organizacijų ar institucijų tikslams įgyvendinti;
- ✓ viešųjų juridinių asmenų vykdomame socialiniame versle (steigėjo ar dalyvio teisėmis) gali dalyvauti valstybės ar savivaldybių institucijos, nepažeisdamos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatų.

SOCIALINIO VERSLO MODELIAI IR VEIKLOS PRINCIPAI

Pagal socialinio verslo vykdomos ekonominės veiklos santykį su daromu socialiniu poveikiu socialiniai verslai skirstomi į tris veiklos modelius: įterptiniai socialiniai verslai, integruoti socialiniai verslai ir išoriniai socialiniai verslai.

Visiems modeliams taikomos tos pačios taisyklės.

Pagal įterptinio socialinio verslo modelį veikiančio socialinio verslo projekto vykdytojo ekonominė veikla turi tiesioginį teigiamą socialinį poveikį ir tuo pat metu užtikrinama finansinė grąža, tiesiogiai susijusi su sukurtu socialiniu poveikiu; tai reiškia, kad vykdoma ekonominė veikla negalėtų veikti be socialinės veiklos paslaugos ar prekės, skirtos konkrečiai socialinei grupei, kurios nariai yra ir socialinės naudos gavėjai (pvz., globos namai, socialinę globą senjorams ir asmenims su negalia, taip pat ambulatorinės slaugos ir paliatyviosios pagalbos paslaugas asmens namuose teikiantis paliatyviosios pagalbos centras, knygas ir informacinius leidinius ar kitokio pobūdžio spaudinius Brailio raštu leidžianti spaustuvė)

Vienas iš šiuo metu užsiregistravusių socialinių verslų, veiklą vykdančių pagal įterptinį socialinio verslo modelį – „Sidabrinė pieva“ kuri teikia ilgalaikės, trumpalaikės bei dienos socialinės globos suaugusiems žmonėms su negalia ir senjorams paslaugas.

Šaltinis:
<https://socialinisverslas.inovacijuagentura.lt/business/?id=701>

Pagal integruoto socialinio verslo modelį veikiančio socialinio verslo projekto vykdytojo ekonominė veikla turi tiesioginį teigiamą socialinį poveikį, o planuojamos vykdyti ar vykdomos socialinės programos sutampa su verslo veiklomis (pvz., socialiai pažeidžiamų grupių asmenų įdarbinimas); verslo subjektas, veikiantis pagal šį socialinio verslo modelį, galėtų veikti tradiciškai, t. y. siekti pelno, tačiau, į verslą tiesiogiai integravus socialinę misiją, jis tampa socialiniu verslu.

Pagal integruoto socialinio verslo modelį veikiančio socialinio verslo pavyzdys – „Mano Guru“. Tai salotų baras skirtas apmokyti darbo ir kvalifikacijos neturinčius asmenis, suteikti jiems darbinius įgūdžius, priimti į darbą arba surasti pastovią darbo vietą. Veiklą vykdo viešoji įstaiga "Socialiniai paramos projektai", kurios tikslas buvo sukurti socialinį verslą, skirtą integruoti į darbo rinką socialinėje atskirtyje esančius asmenis (buvusius priklausomus nuo psichoaktyvių medžiagų, buvusius kalinius, neįgalius asmenis, benamius).

Šaltinis.

<https://socialinisverslas.inovacijuagentura.lt/business/?id=262>

Pagal išorinio socialinio verslo modelį veikiančio socialinio verslo projekto vykdytojo ekonominė veikla nėra tiesiogiai susijusi su socialine misija, tačiau iš ekonominės veiklos gautas pelnas ar pelno dalis nuolat investuojama konkrečiai socialinei problemai spręsti siekiant gauti teigiamą socialinį poveikį; iš vykdomos ekonominės veiklos gautas pelnas ar jo dalis negali būti perduota kitam subjektui, t. y. socialinio verslo projekto vykdytojas turi pats nuolat vykdyti socialinę veiklą (fragmentinė, laikina veikla ar vienkartinis veiksmas, taip pat lėšų iš gauto pelno perdavimas kitoms organizacijoms paramos ar labdaros tikslais nėra laikomi nuolatine veikla socialinei problemai spręsti siekiant teigiamo socialinio poveikio ar socialiniu verslu).

Išorinio socialinio verslo pavyzdys „Eskedar Coffee“ – skrudindami ir parduodami kavą prisideda prie moterų ir pabėgėlių verslumo skatinimo. „Eskedar Coffee“ padeda įsidarbinti žmonėms iš tų visuomenės grupių, kurios patiria sunkumų ieškodamos darbo.

Šaltinis.

<https://socialinisverslas.inovacijuagentura.lt/business/?id=110>

Pareiškėjų, siekiančių gauti finansavimą socialinio verslo pradžiai ar plėtrai, planuojamos metinės pajamos iš ekonominės veiklos turi sudaryti daugiau nei 50 proc. visų socialinio verslo pajamų. Gauta parama, labdara, dovanos, negali būti laikomos pajamomis iš ekonominės veiklos.

Socialinio verslo gautas pelnas reinvestuojamas pagal iš anksto apibrėžtas pelno paskirstymo procedūras ir taisykles, kad būtų pasiekti pagrindiniai juridinio asmens tikslai:

- ✓ **kai socialinį verslą vykdo viešieji juridiniai asmenys, konkrečiai socialinei problemai spręsti reinvestuojamas visas iš ekonominės veiklos gautas pelnas (100 proc.);**
- ✓ **kai socialinį verslą vykdo privatūs juridiniai asmenys, konkrečiai socialinei problemai spręsti reinvestuojama daugiau nei 50 proc. iš visos ekonominės veiklos gauto pelno.**

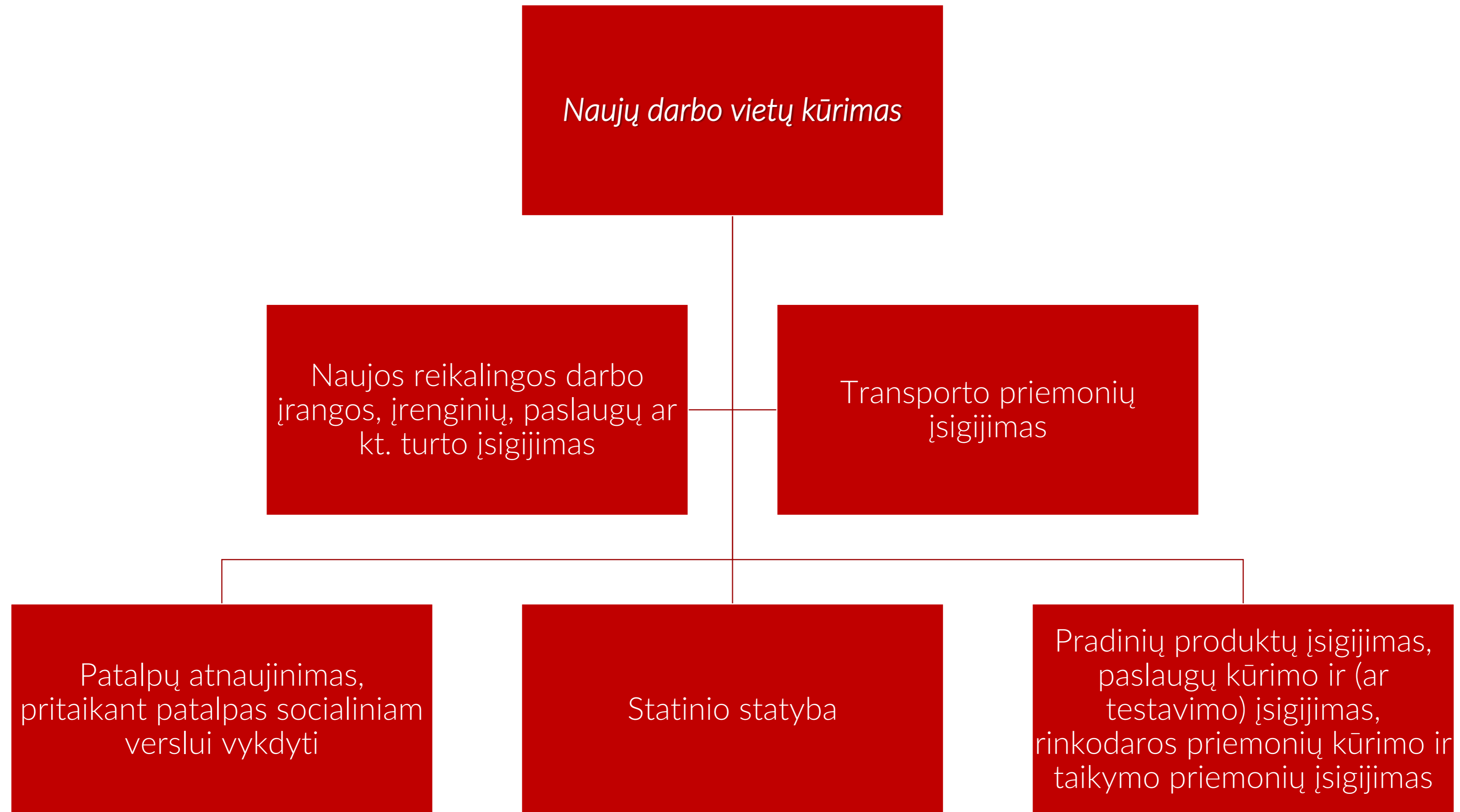

Socialinio verslo projekto vykdytojo, sąnaudų pagrindimo reikalavimai:

- ✓ kiekvienais finansiniais metais (nuo socialinio verslo projekto įgyvendinimo pradžios, kuria laikoma socialinio verslo projekto kontrolės laiko pradžia) kartu su metine įgyvendinto socialinio verslo projekto ataskaita administruojančiai institucijai teikiamas sąnaudų pagrindimo aiškinamasis raštas, kuris vykdant socialinį verslą yra laikomas finansinės atskaitomybės dokumentų dalimi; aiškinamajame rašte nurodoma, koks buvo sąnaudų tikslas, kokia socialinio verslo nauda jas patyrus;
- ✓ aiškinamajame rašte pateikiamas socialinio verslo projekto sąnaudų sąrašas, kuriame įvardijamos einamosios išlaidos (veiklos sąnaudos) ir investicijų išlaidos (kai įsigyjamas ilgalaikis turtas, kuris įtraukiamas į ilgalaikio turto apskaitą); investicijų išlaidos, finansuojamos gauto finansavimo lėšomis, gali būti susijusios tik su socialinio verslo projekto įgyvendinimui (paslaugų kokybės gerinimui, paslaugas gaunančių klientų skaičiaus didinimui, socialinio poveikio masto didinimui ir pan.) finansuoti tinkamomis išlaidomis.

Veiklos, kurioms gali būti skiriamas finansavimas

Pareiškėjams keliami reikalavimai

- ✓ galimi pareiškėjai – socialiniai verslai, atitinkantys socialiniam verslui taikomus kriterijus, kaip jie apibrėžti Socialinio verslo paramos taisyklėse;
- ✓ pareiškėju (projekto vykdytoju) gali būti juridinio asmens (socialinio verslo) filialas ar atstovybė, jeigu tas filialas ar atstovybė veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje;
- ✓ projektai gali būti įgyvendinami su partneriais; partneriais gali būti: viešieji juridiniai ar privatūs juridiniai asmenys, kurių veiklos vykdymo vieta yra vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje; partneriu gali būti juridinio asmens filialas ar atstovybė, jeigu tas filialas ar atstovybė veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje;
- ✓ projekto partneriu negali būti vietos veiklos grupė.

Reikalavimai naujai darbo vietai:

- ✓ nauja darbo vieta turi būti tiesiogiai susijusi tik su vykdoma socialinio verslo veikla, kuriai buvo skirtas finansavimas;
- ✓ viena darbo vieta laikoma įkurta tuo atveju, jei asmens darbo užmokesčio dydis per metus yra ne mažesnis negu 12 minimalių mėnesinių algų (jei dirbta ne visą darbo laiką, algos dydis skaičiuojamas proporcingai išdirbtam laikui), nustatytų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu;
- ✓ naujos darbo vietos sukūrimo fakto įrodymai: pateikta sudarytos darbo sutarties ar civilinės (paslaugų) sutarties kopija; įmonės etatų sąrašai, darbo sutarčių pažymos ir kiti dokumentai, kuriais patvirtinamas finansavimą gavusiose įmonėse dirbančių darbuotojų skaičius;
- ✓ nauja darbo vieta turi būti sukurta po PĮP pateikimo iki projekto veiklų įgyvendinimo pabaigos ir išlaikyta ne trumpiau nei 3 metus po projekto įgyvendinimo pabaigos;
- ✓ naujomis darbo vietomis nelaikomos darbo vietos, kurios, įgyvendinant projektą, buvo sukurtos kitose, su socialinio verslo ekonomine veikla nesusijusiose, veiklose.

Projekto veiklos turi būti įgyvendintos iki 2028 m. liepos 31 d.

Visi stebėsenos rodikliai turi būti siekiami projekto įgyvendinimo metu ir po jo; stebėsenos produkto rodikliai turi būti siekiami projekto įgyvendinimo metu, rezultato rodiklis apskaičiuojamas 12 mėnesių po projekto finansavimo pabaigos.

Rodiklis – „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos“ užskaitomas po 12 mėnesių nuo darbo vietos įkūrimo, tai ne tas pats kas darbo vietos išlaikymas, kurio reikalaujama veiklų tęstinumo užtikrinimui.

Darbo vietų, išreikštų vidutiniais metiniais visos darbo dienos ekvivalentais (visos darbo dienos ekvivalentas – VDDE, angl. FTE), skaičius. Naujos pareigybės gali būti skirtos dirbti visu etatu, pusę darbo dienos arba tam tikro sezono metu. Laisvos darbo vietos nėra įtrauktos į rodiklio apskaitą. Projektų vykdytojai turi užtikrinti, kad naujai sukurtos darbo vietos bus išsaugotos ilgiau nei vienerius metus po projekto įgyvendinimo.

Metinis visos darbo dienos ekvivalentas – tai per kalendorinius metus darbuotojų, dirbusių įmonėje, faktiškai dirbtų darbo valandų skaičius, padalintas iš vienam etatui per metus tenkančio darbo valandų skaičiaus (šaltinis: socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas dėl metinių vidutinio mėnesio darbo valandų skaičių x metais patvirtinimo remiantis aktualia redakcija).

Vienu etatu dirbantis asmuo – tai darbuotojas, dirbantis visą darbo dieną (8 darbo valandas).

Į metinį faktiškai dirbtų valandų skaičių įskaitomos kasmetinės atostogos ir darbo dienos, kuriomis nedirbta dėl darbuotojo laikinojo nedarbingumo.

Jeigu darbuotojas dirba daugiau nei vieną visos darbo dienos ekvivalentą per metus, į rodiklio reikšmę įskaičiuojamas tik 1 (vienos) visos darbo dienos ekvivalentas per metus.

Produkto rodikliai apskaičiuojami, sumuojant visus socialinio verslo subjektus, gavusius paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai, įgyvendinant BIVP Vietos plėtros strategiją įgyvendinančius projektus.

Tas pats socialinio verslo subjektas skaičiuojamas vieną kartą.

Socialinio verslo subjektai, įgyvendinus bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektus gavę paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai = Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės = Paramą dotacijomis gavusios įmonės.

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!